

ING Bank

Document de Prezentare Mifid

[Romania]

Ediția 2011

(aplicabil de la 1 August 2011)

Prezentul Document de Prezentare pentru Serviciile de Investiții Financiare stabilește bazele în virtutea cărora ING Bank NV Amsterdam – Sucursala București (“**Banca**”) va furniza servicii de investiții financiare în favoarea clienților săi (“**Clienții**”) și conține informații privind Banca și serviciile furnizate, investițiile și strategiile pentru investiții, menite să faciliteze înțelegerea de către Clienți a naturii și riscurilor asociate.

O copie a acestui document va fi înmănată Clientului înaintea semnării contractului și a Cererii de Deschidere de Cont, împreună cu Condițiile Generale de Afaceri ale Băncii.

Prezentul document poate fi actualizat de Bancă la anumite intervale de timp, Clientul urmând a primi o versiune actualizată.

Cuprins

1. ING Bank NV Amsterdam – Sucursala Bucuresti **3**
2. Incadrarea Clientilor **3**
3. Comunicarea de instrucțiuni și solicitarea de informații **4**
4. Cea mai bună executare **4**
5. Rapoartele către Clienți **5**
6. Protejarea activelor Clienților **5**
7. Conflicte de interese și stimulente **6**
8. Instrumente financiare, riscuri aferente și strategii ale băncii **6**
9. Locurile unde sunt executate tranzacțiile **8**
10. Comisioane, tarife și taxe **8**
11. Controlul intern și soluționarea reclamațiilor **8**
12. Elemente necesare derulării tranzacțiilor având ca obiect marjele, fondurile de garantare **9**
13. Încetarea relației cu Banca **9**

- Anexa 1 Contacte ING Bank NV Amsterdam, Sucursala București **10**
- Anexa 2 Termeni Suplimentari pentru Clienții Retail **11**
- Anexa 3 Protecția Oferită Diferitelor Tipuri de Clienți **14**
- Anexa 4 Informații cu privire la riscurile asociate produselor și serviciilor oferite
15

1 ING Bank NV Amsterdam – Sucursala București

1.1 Banca este o sucursală a ING Bank NV Amsterdam, înființată în România în anul 1994, având numărul de ordine în Registrul Comerțului nr. J40/16100/1994 și număr de înregistrare fiscală RO 6151100.

1.2 Banca este legal înregistrată la De Nederlandsche Bank N.V. și Banca Națională a României sub nr. RB-PJS-40-024/18 februarie 1999 și la Autoriteit Financiële Markten din Olanda și la Comisia Națională a Valorilor Mobiliare din România sub nr. PJM01SICM/40000/4 octombrie 2007.

1.3 Detaliile de contact ale Băncii și autorităților de reglementare și supraveghere ale activității Băncii sunt prezentate în Anexa 1.

1.4 Banca poate furniza următoarele servicii de investiții financiare:

1.4.1 Servicii de investiții principale:

(a) preluarea și transmiterea ordinelor privind unul sau mai multe instrumente financiare;

(b) executarea ordinelor în contul clienților;

(c) tranzacționarea instrumentelor financiare pe cont propriu;

(d) administrarea portofoliilor;

(e) consultanță pentru investiții;

(f) subscrierea de instrumente financiare și/sau plasamentul de instrumente financiare în baza unui angajament ferm;

(g) plasamentul de instrumente financiare fără un angajament ferm;

(h) administrarea unui sistem alternativ de tranzacționare.

1.4.2 Servicii conexe

(a) păstrarea în siguranță și administrarea instrumentelor financiare în contul clienților, inclusiv custodia și servicii în legătură cu acestea, cum ar fi administrarea fondurilor sau garanțiilor;

(b) acordarea de credite sau împrumuturi unui investitor, pentru a-i permite acestuia efectuarea unei tranzacții cu unul sau mai multe instrumente financiare, în cazul în care societatea de servicii de investiții financiare este implicată în tranzacție;

(c) consultanță acordată entității cu privire la structura de capital, strategie industrială și aspecte conexe acesteia, precum și consultanță și servicii privind fuziunile și achizițiile unor entități;

(d) servicii de schimb valutar în legătură cu activitățile de servicii de investiții prestate;

- (e) consultanță cu privire la instrumentele financiare, prin această activitate înțelegându-se cercetare pentru investiții și analiză financiară sau orice formă de recomandare generală referitoare la tranzacțiile cu instrumente financiare;
- (f) servicii în legătură cu subscrierea de instrumente financiare în baza unui angajament ferm;
- (g) serviciile și activitățile de investiții, precum și serviciile conexe de tipul celor prevăzute la pct. 1.4.1 și 1.4.2 legate de activul suport al instrumentelor derivate .

2 Încadrarea Clientilor

- 2.1 În conformitate cu informațiile furnizate de Client în Cererea de Deschidere de Cont, Banca va încadra Clientul în categoria Contraparte Eligibilă, Client Profesional sau Client Retail (conform definițiilor din legislația aplicabilă) și va informa Clientul cu privire la statutul acestuia. Sub rezerva dreptului Clientului de a cere un statut diferit așa cum se prevede mai jos, Banca va trata Clientul potrivit regimului aplicabil categoriei în care a fost încadrat. În cazul în care Clientul a fost încadrat în categoria Clientilor Retail, în relațiile acestuia cu Banca se vor aplica condițiile specifice pentru Clientii Retail prevăzute în Anexa 2 la prezenta. Reguli și niveluri de protecție diferite se aplică Clientului depinzând de încadrarea Clientului, așa cum se detaliază în Anexa 3 la prezenta.
- 2.2 Acolo unde Banca a încadrat un Client în categoria Contraparte Eligibilă, Client Profesional sau Client Retail, Clientul poate cere în orice moment, în anumite situații, să fie tratat conform regimului aplicabil unei alte categorii de clienți. Informații în acest sens sunt prevăzute în Anexa 3 iar informații suplimentare pot fi obținute la cerere. Clientul trebuie să țină seama de faptul că, dacă dorește să beneficieze de un statut diferit, poate fi supus unor condiții diferite, sau Banca poate declina prestarea unor anumite servicii specifice către Client.
- 2.3 Clientul are obligația de a informa în permanență Banca cu privire la orice modificare ce poate afecta încadrarea acestuia.

3 Comunicarea de instrucțiuni și solicitarea de informații

- 3.1 Toate comunicările de documente sau informații ("Comunicări") dintre Bancă și Client vor fi făcute în limba engleză și/sau română, așa cum se agreează între părți în contractul ce reglementează relațiile dintre aceștia.
- 3.2 Clientul poate da instrucțiuni Băncii personal sau prin persoane autorizate la sediile Băncii, sau prin folosirea altor mijloace de comunicare agreeate cu Banca. Banca poate solicita ca respectivele comunicări să-i fie transmise într-o formă anume.
- 3.3 Folosirea telefaxului, telefonului sau e-mailului ca mijloace de comunicare pentru transmiterea de instrucțiuni va fi agreeată în prealabil cu Banca, în scris, printr-un document separat, sau printr-un acord specific ce va governa relațiile dintre Bancă și Client, pe riscul exclusiv al Clientului.
- 3.4 Clientul se va asigura că ordinele, declarațiile și comunicările către Bancă sunt clare și corecte. Formularele vor fi integral completate de către Client.

- 3.5 Banca are dreptul să nu execute instrucțiunile Clientului dacă acestea nu sunt date pe formularele întocmite sau aprobate de Bancă, sau dacă acestea sunt transmise prin alte mijloace de comunicare decât cele agreate cu Banca.
- 3.6 Formularele și mijloacele de comunicare a datelor pe care Banca este de acord să le utilizeze sau să le pună la dispoziția Clientului trebuie păstrate și folosite de Client cu grijă și diligență și în conformitate cu regulamentele Băncii.
- 3.7 Clientul va informa imediat Banca în momentul în care ia cunoștință de orice deficiență, pierdere, furt sau folosire necorespunzătoare a oricăror formulare sau mijloace de comunicare a datelor utilizate în relația cu Bancă.
- 3.8 Consecințele ce iau naștere din folosirea necorespunzătoare a formularelor sau altor mijloace de comunicare a datelor vor fi pe seama și riscul Clientului.
- 3.9 În cazul în care se notifică intenția încetării relației dintre Client și Bancă, Clientul va returna Băncii toate formularele neutilizate, precum și orice alte mijloace de comunicare a datelor puse la dispoziția Clientului de către Bancă, înainte de data efectivă a încetării relației.
- 3.10 Acolo unde folosirea e-mailului este agreată ca mijloc de comunicare între Bancă și Client pentru transmiterea ordinelor sau confirmărilor, Clientul trebuie să-și dea consimțământul expres în scris cu privire la utilizarea acestui mijloc de comunicare și să indice specificațiile semnăturii electronice.
- 3.11 Acolo unde folosirea telefonului este agreată ca mijloc de comunicare între Bancă și Client, Clientul consimte prin prezenta că Banca poate înregistra și stoca conversațiile telefonice fără nici un avertisment (cu excepția dispozițiilor imperative ale legii), pentru a asigura că principalii termeni ai tranzacției și orice alte informații importante cu privire la o tranzacție sunt corect preluate. Aceste înregistrări vor constitui probe concludente în cazul unor litigii privind executarea corespunzătoare a instrucțiunilor Clientului. Clientul convine că în cazul în care nu este de acord cu înregistrarea convorbirilor telefonice, Banca nu va prelua ordinele primite de la Client prin intermediul acestui mijloc de comunicare.
- 3.12 În cazul în care Banca este de părere că instrucțiunile Clientului nu sunt clare, sunt ambigue, nesigure sau incomplete, indiferent dacă au fost primite prin telefax, telefon sau alte mijloace, Banca are dreptul să amâne executarea și să notifice Clientul în vederea verificării instrucțiunii în cauză.
- 3.13 În cazul în care Clientul dă instrucțiuni Băncii prin telefax, telefon sau alte mijloace, Banca va încerca să verifice identitatea Clientului în conformitate cu procedurile interne ale Băncii. Procedurile interne în cauză nu au ca scop să verifice sursa instrucțiunilor sau să detecteze erori în instrucțiunile sau în datele furnizate de Client. Cu excepția intenției sau neglijenței grave a Băncii, Banca nu va fi ținută răspunzătoare pentru nicio pierdere directă sau indirectă sau pentru costurile suportate de Client din cauza instrucțiunilor eronate, duplicate, ce induc în eroare sau ce nu sunt corespunzătoare în orice alt mod.
- 3.14 Banca nu va fi răspunzătoare pentru nicio pierdere suferită de Client în legătură cu comunicarea de instrucțiuni și solicitarea de informații.

4 Cea mai bună executare

- 4.1 Banca va executa ordinele Clientului și va derula alte contracte încheiate cu acesta, într-un timp rezonabil și în conformitate cu prevederile Condițiilor Generale de Afaceri ale Băncii și cu cea mai bună politică de executare a Băncii (așa cum poate fi modificată la anumite intervale, dar nu mai rar de o dată pe an). Informații privind această politică sunt disponibile pe adresa de internet a Băncii sau pot fi procurate de la sediul Băncii. Prin semnarea prezentului document, Clientul este de asemenea de acord cu cea mai bună politică de executare a Băncii stipulată în prezentul document. Orice modificare importantă adusă celei mai bune politici de executare a Băncii va fi adusă la cunoștința Clientului prin publicarea variantei revizuite pe website-ul Băncii.
- 4.2 În cazul în care Clientul plasează un ordin pentru executarea unei tranzacții ce poate fi executat în cadrul pieței reglementate sau a sistemului alternativ de tranzacționare, definit de legislația aplicabilă, și în legătură cu care există obligația celei mai bune executări, Banca va executa ordinul respectiv în afara pieței reglementate sau a sistemului alternativ de tranzacționare, cu condiția ca Banca să obțină acordul prealabil al Clientului cu privire la executarea ordinului de această manieră.
- 4.3 Clientul poate solicita Băncii, în scris, dovezi privind executarea ordinelor sale în conformitate cu cea mai bună politică de executare a Băncii, Banca având obligația de a furniza aceste explicații prin scrisoare sau pe adresa de email a Clientului în termen de 30 de zile lucrătoare de la data primirii cererii.
- 4.4 În cazul în care Banca refuză să execute un ordin al Clientului, aceasta îl va informa imediat pe Client, precizând motivele refuzului.
- 4.5 Banca poate agrega, fără notificarea Clientului, tranzacțiile Clientului cu cele ale Băncii și/sau ale unei terțe părți. În unele situații, agregarea poate opera în dezavantajul Clientului și în alte ocazii în favoarea acestuia, dar Banca nu va opera o astfel de agregare decât acolo unde, pe ansamblu, acest lucru este în interesul general al clienților săi. Acolo unde Banca efectuează o operațiune de agregare a ordinelor Clientului cu ordinele altor clienți, Clientul este de acord ca alocarea instrumentelor financiare în cauză să aibă loc în termenul prevăzut de legislația aplicabilă după îndeplinirea ordinului. Acolo unde Clientul plasează un ordin de limitare pentru acțiunile tranzacționate pe o piață reglementată, Clientul instruează expres Banca, în cazul în care ordinul nu este executat imediat, să nu facă public ordinul astfel încât acesta să nu fie accesibil și altor participanți pe piață.

5 Rapoartele către Clienți

- 5.1 Banca va prezenta Clientului rapoarte periodice cu privire la serviciile furnizate acestuia. Aceste rapoarte vor include costurile asociate tranzacțiilor și serviciilor efectuate în numele Clientului, precum și alte informații pe care Banca are obligația să le raporteze Clientului potrivit dispozițiilor legale. Natura și frecvența acestora rapoarte depind de categoria de clienți în care este încadrat Clientul și serviciile specifice prestate de Bancă în favoarea acestuia.
- 5.2 Formularele de confirmare a executării ordinelor

- 5.2.1 Banca va trimite Clientului o confirmare, pe suport durabil pentru, fiecare tranzacție executată pentru Client, imediat după încheierea acesteia. La cererea Clientului, Banca va furniza informații privind situația executării ordinului Clientului
- 5.2.2 În cazul în care Clientul este un Client Profesional, Banca va trimite imediat acestuia informațiile importante privind executarea ordinului.
- 5.2.3 În cazul în care Clientul este un Client de Retail, o confirmare detaliată se va trimite imediat ce este posibil, dar nu mai târziu de prima zi lucrătoare după executarea ordinului, sau, acolo unde Banca primește informațiile de la un terț, nu mai târziu de prima zi lucrătoare după primirea acestora. Banca va informa Clientul, la cerere, cu privire la situația ordinului transmis de Client. În cazul ordinelor Clientilor de Retail ce vizează unități de fond sau acțiuni ale unor organisme de plasament colectiv ce se execută periodic, Banca va raporta Clientului, semestrial, informațiile cu privire la tranzacțiile derulate în perioada respectivă.

5.3 Rapoarte privind activele clienților

- 5.3.1 Banca este o instituție de credit și în această calitate nu are obligația de a trata sumele primite de la Client sau pe seama Clientului, sume pe care Banca le ține într-un cont și pentru care este ea însăși bancher, ca bani ai clientului. Orice sume ținute în acest fel vor fi ținute de Bancă la o bancă aprobată (ce poate fi Banca sau o altă bancă) și vor beneficia doar de protecția ce izvorăște din relația uzuală bancă-client. Aceste sume nu vor fi separate de fondurile proprii ale Băncii și pot fi utilizate de Bancă pe parcursul desfășurării normale a activității.
- 5.3.2 Banca va trimite Clientului imediat ce este posibil, o dată pe an pe un suport durabil, un raport cu privire la instrumentele financiare ale Clientului, dacă astfel de informații nu au fost furnizate prin intermediul altor rapoarte.

6 Protejarea activelor Clientilor

- 6.1 Banca este membră a Fondului de Compensare a Investitorilor din Olanda potrivit actelor normative aplicabile. Mai multe informații în această privință pot fi obținute la cerere.
- 6.2 Banca va aplica aceleași standarde rezonabile de diligență pentru protejarea instrumentelor financiare ale Clientului ca cele utilizate de Bancă pentru protejarea propriilor bunuri. În cazul în care Clientul dorește ca Banca să acționeze în calitate de custode al Clientului pentru instrumentele financiare în cauză, Banca va solicita Clientului încheierea unui contract de custodie separat, care va înlocui prevederile prezentului paragraf. În lipsa unui astfel de acord, în cazul în care Banca deține instrumentele financiare ale Clientului, se vor aplica următoarele condițiile enumerate mai jos.
- 6.3 Banca va separa instrumentele financiare ale Clientului și va înregistra orice instrumente financiare ce pot fi înregistrate în numele Clientului sau al unei societăți

afiliate a Băncii, sau în numele unui sub-custode. Clientul trebuie însă să cunoască faptul că drepturile de care poate beneficia pot fi diferite în ceea ce privește instrumentele financiare deținute în afara Uniunii Europene.

- 6.4 Acolo unde, datorită naturii prevederilor legale sau a practicii pe piața dintr-o altă jurisdicție, este în interesul Clientului de a se proceda în acest fel, sau acolo unde nu este viabil să se procedeze altfel, Banca poate înregistra instrumentele financiare ale Clientului și în numele Băncii sau în numele oricărei alte persoane (ce pot include un sub-custode). Banca nu va înregistra instrumentele financiare ale Clientului în numele unei alte persoane decât în cazul în care obiectul de activitate al persoanei respective include furnizarea de servicii de custodie. În aceste condiții, instrumentele financiare ale Clientului pot fi supuse prevederilor legale dintr-o altă jurisdicție, nu vor fi separate și este posibil să nu beneficieze de o protecție adecvată împotriva pretențiilor ridicate pe seama creditorilor generali ai persoanei în numele căreia sunt înregistrate instrumentele financiare, protecție de care ar fi beneficiat dacă instrumentele financiare ale Clientului ar fi fost separate și deținute în custodie în alte jurisdicții.
- 6.5 Banca nu va accepta nicio răspundere pentru nicio pierdere, obligație materială sau cost pe care Clientul îl poate suferi sau suporta ca urmare a unor deficiențe în activitatea sub-custodelui numit de Bancă, acolo unde Banca a luat toate măsurile rezonabile de diligență în numirea acestuia, cu excepția cazului în care sub-custodele este un afiliat al Băncii, caz în care Banca va accepta același nivel de răspundere ca cel acceptat pentru propriile acte, omisiuni sau încălcări ale obligațiilor.
- 6.6 Prevederile clauzelor de la 6.2 la 6.7, adaptate corespunzător, se vor aplica oricăror sume pe care Banca le deține pe seama Clientului în alt mod decât așa cum se prevede în clauza 5.3 (Rapoarte privind activele clienților) de mai sus. Banca poate plasa banii Clientului într-un fond ce îndeplinește condițiile legale și unitățile de fond respective vor fi deținute în conformitate cu prevederile privind activele clienților stipulate mai sus. Dacă Clientul nu dorește ca Bancă să procedeze astfel, Clientul trebuie să o informeze în scris.
- 6.7 În măsura în care un custode sau sub-custode beneficiază de un drept de compensare sau de o garanție reală asupra fondurilor sau instrumentelor financiare ale Clientului, Banca va informa Clientul în acest sens.
- 6.8 Cu excepția cazului în care se prevede altfel în scris, Banca nu va permite ca un instrument financiar deținut de Bancă în numele Clientului să fie dat cu împrumut unei alte părți și Banca nu va permite împrumutarea de fonduri bănești în numele Clientului utilizând instrumentele financiare ale acestuia cu titlu de garanție. Termenii unor astfel de operațiuni de dare sau luare cu împrumut vor face obiectul unui acord separat.

7 Conflicte de interese și stimulente

- 7.1 Potrivit reglementărilor aplicabile, Banca are obligația de a implementa măsuri în vederea evitării conflictelor de interese dintre Bancă și clienții acesteia și între diverșii clienți ai Băncii. Banca operează în conformitate cu politica privind conflictul

de interese elaborată în acest scop, în baza căreia Banca a identificat situațiile ce pot constitui un conflict de interese și, în fiecare caz, măsurile ce trebuie luate în vederea soluționării acestora. [O descriere sumară a politicii privind conflictele de interese a Băncii este disponibilă pe adresa de web a Băncii <http://www.ingcommercialbanking.com/mifid/> și la cererea Clientului, Banca poate furniza mai multe informații].

- 7.2 În decursul prestării serviciilor în favoarea Clientului, Banca plătește sau primește în mod obișnuit tarife, comisioane și alte beneficii nemonetare din partea terților. Rezumatul condițiilor esențiale ale acestor aranjamente este disponibil pe adresa de web a Băncii. Informații detaliate suplimentare pot fi furnizate Clientului la cererea scrisă a acestuia.

8 Instrumente financiare, riscuri aferente și strategii ale băncii

- 8.1 În momentul încheierii unui contract specific cu Banca, Clientul trebuie să cunoască faptul că va trebui să dea o declarație în care să menționeze că înțelege condițiile în care vor fi prestate serviciile și își asumă riscul ce decurge din tranzacțiile cu instrumente financiare. În acest scop, Clientul este rugat să citească cu atenție prezentul document și celelalte documente puse la dispoziția Clientului de către Bancă înainte de a încheia un contract specific cu Banca.
- 8.2 În special, înainte de a începe tranzacțiile cu instrumente financiare, Clientul este rugat să citească cu atenție și să înțeleagă prezentarea instrumentelor financiare și riscurile asociate prezentate în Anexa 4.
- 8.3 Acolo unde Clientul este un Client Profesional cu privire la unul sau mai multe instrumente financiare, Banca va considera că acesta are suficiente cunoștințe cu privire la instrumentele în cauză și riscurile asociate acestora pentru a fi în măsură să suporte orice riscuri aferente tranzacțiilor cu instrumentele financiare în cauză.
- 8.4 Banca va evalua dacă un serviciu propus este potrivit pentru Client exclusiv în baza informațiilor furnizate de acesta. Este responsabilitatea Clientului de a informa, în scris, Banca cu privire la orice aspecte din care poate rezulta, în mod rezonabil, că respectiva evaluare trebuie modificată.
- 8.5 Cu excepția cazului în care s-a convenit altfel, Banca nu are nicio obligație să furnizeze Clientului consultanță pentru investiții cu privire la avantajele sau consecințele unui anumit produs, serviciu sau tranzacții, sau riscurile generale la care Clientul se expune în ceea ce privește produsul, serviciul sau tranzacția în cauză.
- 8.6 Opiniile generale comunicate Clientului (fie verbal fie în scris) cu privire la climatul economic, piețe, strategii de investiții sau investiții nu vor fi considerate servicii de consultanță. Orice informații pe care Clientul le primește de la Bancă vor fi oferite cu bună credință, cu toate acestea, Banca nu garantează pentru completitudinea sau corectitudinea acestora, sau cu privire la consecințele fiscale, și Banca nu acceptă nicio răspundere pentru nicio pierdere, obligație sau cheltuială pe care Clientul o poate suferi sau suporta atunci când acționează în baza informațiilor de acest fel, indiferent dacă acestea se produc din culpa Băncii sau din altă cauză, sub rezerva dispozițiilor imperative ale legii.

- 8.7 Atunci când Clientul ia o decizie de a încheia sau de a primi un produs, serviciu sau tranzacție, acesta trebuie să analizeze riscurile asociate produsului, serviciului sau tranzacției, precum și ale oricăror strategii aferente acestora. Evaluarea de către Client trebuie să includă analiza riscurilor privitoare la credit, piață, lichiditate, rata dobânzii, cursul valutar, riscurile comerciale, operaționale și de insolvență, riscurile operațiunilor extrabursiere („over the counter”) (opuse celor derulate pe bursă), „garanțiile” caselor de compensare, transparența prețurilor și posibilitatea închiderii pozițiilor, riscurile obligațiilor contingente, precum și riscurile privind modificările de ordin legislativ. De asemenea, Clientul trebuie să se asigure că a citit toate documentele ce însoțesc produsul, de exemplu, condiții de bază, circulare sau prospecte de ofertă, pentru informații suplimentare în ceea ce privește riscul asumat.
- 8.8 Paragrafele precedente nu constituie o recomandare de ordin investițional bazată pe circumstanțele personale ale Clientului și nici un sfat de a accepta serviciul sau de a investi într-un instrument financiar. Acolo unde Clientul nu este sigur de înțelesul anumitor informații sau avertismente, Clientului îi este recomandat să apeleze la un consultant juridic sau financiar independent.
- 8.9 În situația în care Clientul este un Client Profesional, și în ceea ce privește serviciile ce nu implică furnizarea de consultanță pentru investiții, sau administrarea portofoliului, Banca este îndreptățită să presupună că acesta are cunoștințele și experiența necesare pentru a înțelege produsele și serviciile care îi sunt oferite și că, în consecință, asemenea produse sau servicii sunt adecvate pentru Client. Dacă Clientul nu are cunoștințele și experiența necesare pentru a înțelege riscurile implicate, Clientul s-ar putea găsi într-o situație dezavantajoasă. Banca nu acceptă nicio răspundere în astfel de situații.
- 8.10 În cazul în care un serviciu furnizat de Bancă constituie consultanță pentru investiții sau administrarea portofoliului, Banca poate solicita Clientului să-i furnizeze anumite informații cu privire la (a) obiectivele investiționale ale Clientului; (b) posibilitățile financiare ale Clientului de a suporta oricare din riscurile investiționale asociate; și (c) cunoștințele și experiența acestuia într-un sector specific de investiții, necesare Băncii pentru a evalua dacă un produs, serviciu sau tranzacție este potrivit(ă) pentru Client. În cazul în care clientul este un Client Profesional, Banca este îndreptățită să presupună că acesta are cunoștințele și experiența necesare pentru a înțelege produsele și serviciile care îi sunt oferite. În cazul în care Clientul nu are cunoștințele și experiența necesare pentru a înțelege riscurile asociate, acesta s-ar putea găsi într-o situație dezavantajoasă. Banca este de asemenea îndreptățită să presupună (exceptând cazul în care Clientul este un Client de Retail care a ales să fie tratat ca un Client Profesional) că Clientul are posibilitățile financiare necesare suportării oricăror riscuri investiționale asociate. Dacă Banca solicită Clientului să-i furnizeze anumite informații iar Clientul decide să nu furnizeze Băncii informațiile solicitate, sau dacă Clientul furnizează Băncii informații insuficiente, Banca s-ar putea să nu fie în măsură să evalueze dacă produsul, serviciul sau tranzacția este potrivit(ă) pentru Client și, în consecință, poate să nu fie în măsură să continue furnizarea produsului, serviciului sau tranzacției respective. Prin urmare, Banca recomandă insistent Clientului să furnizeze toate informațiile solicitate, astfel încât Banca să fie în măsură să evalueze dacă un astfel de produs, serviciu sau tranzacție este potrivit(ă) pentru

Client. Băncii îi este interzis, potrivit reglementărilor aplicabile, să ofere recomandări personale Clientului sau să ia decizii de tranzacționare pentru Client acolo unde Banca nu are informații suficiente pentru a evalua în ce măsură operațiunea este adecvată. Banca nu acceptă nicio răspundere pentru neîndeplinirea de către Client a obligației de a furniza Băncii informații pentru a evalua oportunitatea sau pentru orice acțiune pe care Banca o întreprinde sau nu o întreprinde drept consecință a celor de mai sus.

- 8.11 În cazul în care Banca furnizează Clientului servicii constând doar în executarea sau recepția și transmiterea ordinelor unor instrumente care nu sunt complexe (cum ar fi admiterea acțiunilor la tranzacționare pe o piață reglementată, instrumente ale pieței monetare, obligațiuni și titluri de participare ale organismelor de plasament colectiv), Banca nu are obligația de a obține informații de la Client privind cunoștințele și experiența, situația financiară sau obiectivele investiționale ale acestuia în vederea evaluării oportunității investiției în respectivul instrument financiar sau a serviciului prestat. Clientul trebuie însă să cunoască faptul că nu va beneficia de protecția corespunzătoare prevăzută de regulamentele aplicabile ale Băncii ce impun Băncii obligația de a evalua oportunitatea pentru Client a respectivului produs, serviciu sau tranzacție.

9 Locurile unde sunt executate tranzacțiile

9.1 Banca

- a) va executa ordinele Clientului în România pe Bursa de Valori București ("BVB").
- b) va presta preluarea și transmiterea ordinelor spre execuție către un broker din altă țară din cadrul UE pe alte piețe UE. Informațiile privind locurile de execuție vor fi disponibile în documentul Politica de Execuție a ordinelor publicat pe website-ul Băncii sau pot fi obținute de la sediul Băncii.

10 Comisioane, tarife și taxe

- 10.1 Banca va percepe de la Client, pentru fiecare tranzacție, comisioanele sau alte tarife aferente în conformitate cu ratele aplicabile ale Băncii pentru piața, instrumentul financiar sau activul în cauză, așa după cum aceste costuri sunt menționate în contractele încheiate între Bancă și Client sau, după cum acestea sunt afișate la sediile Băncii. Cu excepția cazului în care se convine altfel, sumele percepute de Bancă vor include orice taxă pe valoare adăugată, comisioane de transfer, taxe de înregistrare și alte tarife, costuri și cheltuieli ce se plătesc în legătură cu tranzacțiile respective, precum și costuri legate de diverse documente/operațiuni solicitate, efectuate direct de către Bancă și utilizate în vederea corectei administrări a conturilor clientului în conformitate cu procedurile interne ale Băncii.
- 10.2 Prețul total ce va fi plătit de Clientul ce este un Client de Retail și cursul de schimb aplicabil vor fi stabilite în contractul încheiat în acest scop între Bancă și Client.
- 10.3 Clientul trebuie să cunoască faptul că este posibil să fie nevoit să plătească și alte comisioane, taxe sau tarife în legătură cu o tranzacție cu instrumente financiare sau un serviciu, și că astfel de comisioane, taxe sau tarife nu sunt încasate de Bancă și/sau

plătite de către aceasta. Clientul trebuie să obțină informații din surse proprii cu privire la astfel de sume, a căror plată cade exclusiv în sarcina sa. Banca nu are nicio obligație să informeze Clientul sau să facă astfel de plăți pe seama acestuia și nu va fi ținută răspunzătoare în această privință.

- 10.4 Clientul va plăti Băncii orice sumă pe care acesta o datorează Băncii, atunci când aceasta trebuie plătită, în fonduri liber transferabile, fără sarcini și disponibile în ziua plății, în moneda și în conturile indicate de Bancă, fără nicio compensare, cerere reconvențională, deducere sau reținere la sursă, cu excepția cazului în care Clientul are aceste obligații potrivit legii.
- 10.5 Cu notificarea prealabilă, în termen rezonabil, a Clientului, Banca poate deduce sumele ce-i revin din orice fonduri pe care Banca le păstrează pe seama Clientului. În acest scop, Banca are dreptul să combine (sa netuiasca) sau să facă transferuri între oricare dintre conturile Clientului.
- 10.6 Banca va percepe Clientului dobândă la orice sume datorate de acesta Băncii și care nu sunt plătite la scadență, la ratele stabilite în mod rezonabil de Bancă ca reprezentând costurile finanțării sumei respective datorate și neachitate. Dobânda se va acumula în fiecare zi.
- 10.7 Cu excepția cazului în care Banca notifică Clientul în sens contrar, toate plățile și corespondența dintre Bancă și Client vor avea loc pe baze nete și Banca nu va avea nicio obligație să trimită documente sau să plătească Clientului până în momentul în care Banca nu primește de la Client fondurile libere corespunzătoare sau documentele aferente plăților respective.
- 10.8 Banca poate deduce sau reține orice taxe/impozite din orice sumă plătită, dacă are această obligație potrivit reglementărilor aplicabile. În cazul în care Clientul are obligația legală de a face o deducere sau reținere la sursă cu privire la o plată, Clientul este de acord să plătească Băncii suma necesară astfel încât Banca să primească o sumă egală cu suma integrală pe care ar fi primită-o în absența oricărei deduceri sau rețineri la sursă. Banca poate debita sumele datorate ei din oricare dintre conturile Clientului.

11 Controlul intern și soluționarea reclamațiilor

- 11.1 În conformitate cu legislația aplicabilă, Banca are un departament de control intern, ai cărui reprezentanți sunt prezentați în Anexa 1. În cazul în care Clientul dorește să facă o reclamație cu privire la orice aspect vizând relațiile sale cu Banca, reclamația trebuie adresată persoanelor de contact prevăzute în Anexa 1. Procedura Băncii de soluționare a reclamațiilor respectă cerințele impuse prin regulamentele aplicabile ale Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare.

12 Elemente necesare derulării tranzacțiilor având ca obiect marjele, fondurile de garantare

- 12.1 Banca poate, la latitudinea sa, să solicite Clientului sau altei persoane cu titlu de colateral să depună activele la Bancă, pentru obligațiile Clientului față de Bancă din cadrul oricărei tranzacții, fie potrivit dispozițiilor legale aplicabile fie altor dispoziții,

pentru a permite Băncii să se protejeze împotriva oricărui risc de pierdere cu privire la tranzacția respectivă. Banca poate solicita colateralul sub formă de numerar, scrisoare de credit sau alte tipuri de instrumente financiare deținute de Client.

- 12.2 Banca va beneficia de toate drepturile conferite unei părți garantate asupra colateralului și poate, la discreția sa absolută, să vândă, să înstrăineze, să valorifice colateralul sau să efectueze operațiuni de compensare cu privire la colateral pentru îndeplinirea obligațiilor Clientului față de Bancă. De asemenea, Banca poate combina conturile Clientului sau transfera sume între conturile Clientului în scopul îndeplinirii obligațiilor acestuia de depunere a colateralului la Bancă sau în orice alt scop, dacă Banca convine cu Clientul, în avans, asupra acestui lucru.

13 Încetarea relației cu Banca

- 13.1 Relația contractuală dintre Bancă și Client va înceta în unul din următoarele moduri:
- 13.1.1 prin acordul dintre Bancă și Client, cu efect imediat;
 - 13.1.2 de către Bancă, unilateral, fără nici o altă notificare sau formalitate și fără intervenția unei instanțe.
- 13.2 Clientul își poate retrage, în totalitate sau parțial, fondurile proprii de la Bancă fără ca retragerea să fie obligatoriu considerată ca reziliere a contractului.
- 13.3 Acolo unde Clientul și Banca au încheiat un contract de administrare a portofoliului, Clientul poate revoca, în orice moment, cu o notificare prealabilă de 5 zile lucrătoare, mandatul de administrare conferit Băncii, fără plata nici unor despăgubiri, cu excepția costurilor și/sau pierderilor rezultate din tranzacțiile executate pentru Client până la primirea de către Bancă a notificării de reziliere.

Prin prezenta Clientul confirmă primirea unui exemplar al prezentului Document de Presentare, confirmă conținutul acestuia și este de acord că relația sa cu Banca va fi guvernată de condițiile prezentate în acest document.

Semnătura:

Data

Calitate:

Anexa 1

Contacte ING Bank NV Amsterdam, Sucursala București

Adresa:	Bul. Kiseleff nr. 11-13, Sector 1, București, România
Telefon:	(+40) (0) 21 222 16 00
Fax:	(+40) (0) 21 222 14 01
Website:	www.ing.ro
Reprezentantul departamentului de control intern:	Dna. Magdalena Calangiu, magdalena.calangiu @ing.ro, tel. (+40) 21 209 1529 Dna. Maria Pirvu, maria.pirvu@ing.ro, tel. (+40) 21 209 1251
Numele și detalii de contact al autorității de reglementare a băncii:	De Nederlandsche Bank N.V. Westeinde 1, 1017 ZN, Amsterdam, Netherlands si Banca Națională a României Str. Lipscani nr. 25, Sector 3, Bucharest, Romania Telefon: (+40) (0) 21 313 04 10 Fax: (+40) (0) 21 312.38.31 Website: www.bnr.ro
Numele și detalii de contact al autorității de reglementare pe piața de capital:	Autoriteit Financiële Markten Vijzelgracht 50, 1017 HS, Amsterdam, Netherlands si Comisia Națională a Valorilor Mobiliare Str. Foișorului nr. 2, Sector 3, București, Romania Telefon: (+40) (0) 21 326 67 53 Fax: (40) (0) 21 326 68 48, (40) (0) 21 326 68 49 Website: www.cnvmr.ro

Anexa 2

Termeni suplimentari pentru Clienții Retail

Acest document prezintă cerințele privind informațiile vizând activitatea retail și sunt în plus față de cele incluse în CGAB.

1 Introducere

Prevederile prezentei Anexe, ce fac parte integrantă din CGAB și sunt în completarea acestora, sunt incluse în vederea respectării Regulamentului Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 32/2006 privind serviciile de investiții financiare („Regulamentul CNVM nr. 32/2006”). În măsura în care există discrepanțe între prevederile prezentei Anexe și CGAB, în special, dar fără a se limita la, în legătură cu încadrarea dumneavoastră într-o anumită categorie de clienți, vor prevala termenii acestei Anexe.

2 Calitatea Clientului

Astfel cum a fost separat notificat Clientului, Banca va aplica Clientului, pentru toate scopurile, toate serviciile și toate tranzacțiile, tratamentul aplicabil Clienților Retail. Clientul poate solicita în scris să fie tratat în calitate de Client Profesional. În cazul în care Banca este de acord să acorde Clientului acest statut, Clientul înțelege că va beneficia de mai puțină protecție în temeiul Regulamentului CNVM nr. 32/2006. Clientului i se va cere să confirme în scris faptul că acceptă și înțelege consecințele pierderii acestei protecții. Anexa 3 cuprinde principalele diferențe în tratamentul acordat diferitelor categorii de clienți în baza Regulamentului nr. 32/2006.

3 Informații importante

În calitate de Client Retail, Banca a furnizat Clientului informațiile incluse în Documentul de Prezentare cu privire la Bancă și serviciile, investițiile și strategiile acesteia, menite pentru a vă ajuta să înțelegeți natura și riscul ce decurg din astfel de servicii, investiții sau strategii. Informațiile vor fi actualizate și vor fi trimise Clientului la anumite intervale de timp.

Clauzele referitoare la risc conținute în Documentul de Prezentare trebuie citite întotdeauna înainte de a încheia o tranzacție.

4 Fondurile bănești și activele Clientului

Acolo unde Banca furnizează Clientului servicii de custodie în conformitate cu Clauzele 2.2 la 2.12, vă rugăm să aveți în vedere următoarele:

- a. acolo unde activele sau fondurile bănești ale Clientului sunt deținute de o terță parte, Banca nu va fi ținută răspunzătoare pentru nici un act sau nicio omisiune a terței părți respective sau pentru orice pierdere sau pagubă pe care este posibil să o sufere Clientul, cu excepția cazului când acest lucru este rezultatul direct al culpei, acțiunii deliberate sau fraudei din partea Băncii în alegerea inițială a custodelui ce este o terță parte. În cazul insolvenței terței părți, este posibil ca Clientul să nu-și poată recupera toate activele sau fondurile bănești.
- b. acolo unde Banca ține activele Clientului în custodia unei terțe părți pentru bună păstrare, aceasta le poate ține într-un cont global pentru toți clienții Băncii și, în

cazul în care Banca sau orice terț își încalcă obligațiile sau intră în insolvență, și există un deficit în contul global al Clientului, este posibil ca acesta să nu-și poată recupera toate activele;

- c. acolo unde Banca ține activele Clientului în custodia unei terțe părți pentru bună păstrare și acolo unde legea națională nu permite identificarea separată a instrumentelor financiare respective față de instrumentele financiare ale terțului sau de cele ale Băncii, Banca va pune la dispoziția Clientului un avertisment privind riscurile ce decurg din această situație.

5 Oportunitatea și adecvarea

5.1 Avertisment privind servicii/produse care pot să nu aibă caracter oportun

În legătură cu serviciile care ar putea să nu implice condițiile recomandărilor de investiții sau management de portofoliu, Banca poate cere Clientului să-i furnizeze informații necesare pentru determinarea caracterului oportun pentru un anumit produs, serviciu sau tranzacție pentru Client. Dacă Clientul nu furnizează Bancii informațiile cerute sau Banca determină că un produs, serviciu sau tranzacție nu are caracter oportun pentru Client, Banca poate furniza Clientului acest produs, serviciu sau tranzacție dacă clientul pretinde acest lucru și cunoscând circumstanțele. În aceste condiții, Banca nu poate avea nici o responsabilitate.

5.2 Avertisment privind faptul că Banca poate să nu fie capabilă să determine adecvarea

Dacă un serviciu prestat de Banca constituie recomandare de investiții sau management de portofoliu, banca poate cere Clientului să furnizeze informații privind (a) obiectivele investiționale ale Clientului; (b) capacitatea financiară a clientului de a suporta diverse riscuri legate de acestea; (c) cunoștințele și experiența clientului într-un anumit domeniu de investiții, astfel încât să permită Bancii să stabilească dacă un produs, serviciu sau tranzacție este adecvată pentru Client.

Dacă Banca cere clientului să furnizeze anumite informații, iar acesta refuză furnizarea lor, sau furnizează informații insuficiente, Banca nu va fi aptă să stabilească dacă un serviciu, produs sau tranzacție este adecvată pentru Client. Astfel, Banca recomandă insistent Clientului să furnizeze orice informație cerută în vederea stabilirii adecvării pentru Client. Banca nu are voie datorită regulamentelor, de a face recomandări personale de investiții către Clienti sau de a lua decizii de tranzacționare pentru Client când banca are informații insuficiente pentru stabilirea adecvării. Banca nu va avea nici o responsabilitate datorită omisiunii Clientului de a furniza informații pentru stabilirea adecvării sau pentru orice acțiune luată sau neluată de Banca, ca o consecință a celor de mai sus.

5.3 Avertisment privind servicii constând doar în executarea unor instrumente care nu sunt complexe

Chiar dacă prevederile Clauzei 6.1.f din CGAB nu sunt aplicabile Clientului care este un Client Retail, în conformitate cu prevederile Clauzei 1.18 din CGAB, Banca are exclusiv o obligație de executie. Prin urmare, dacă Banca furnizează Clientului servicii constând doar în executarea unor instrumente care nu sunt complexe (precum acțiuni admise la tranzacționare pe o piață reglementată, instrumente ale pieței monetare, obligațiuni și titluri de participare ale organismelor de plasament colectiv), Banca nu are obligația de a obține informații de la Client privind cunoștințele și experiența, situația financiară sau obiectivele investiționale ale acestuia în vederea evaluării oportunității respectivului instrument financiar sau a serviciului prestat sau oferit. Așadar Clientul trebuie să

cunoască faptul că nu va beneficia de protecția corespunzătoare prevăzută de regulamentele aplicabile ce impun Băncii obligația de a evalua oportunitatea pentru Client a respectivului produs, serviciu sau tranzacție.

6. Raportare

În plus față de Clauzele 2.33 la 2.37 (Raportarea) din CGAB, vă rugăm să țineți seama de următoarele:

- 6.1 Banca va informa Clientul, imediat ce a luat cunoștință, cu privire la orice situație importantă care ar putea afecta executarea promptă a ordinelor acestuia.
- 6.2 Dacă Clientul este un Client Retail (cu excepția cazului în care Clientul este imediat informat de o altă persoană implicată în executarea tranzacției respective), se va trimite o confirmare mai detaliată imediat ce este posibil, dar nu mai târziu de prima zi lucrătoare după executarea ordinului sau, acolo unde Banca primește confirmarea de la o terță parte, nu mai târziu de prima zi lucrătoare de la primirea acesteia. Banca va informa Clientul, la cererea acestuia, cu privire la situația ordinului.
- 6.3 În cazul ordinelor unui Client care este un Client Retail ce vizează unități de fond sau acțiuni ale unor organisme de plasament colectiv ce se execută periodic, Banca va raporta Clientului, semestrial, informații cu privire la tranzacțiile derulate în perioada respectivă.
- 6.4 În cazul în care se efectuează tranzacții pentru un Client care este un Client Retail care includ o poziție deschisă neacoperită în cadrul unei tranzacții cu angajamente condiționate, Banca va raporta Clientului orice pierderi care depășesc un prag predeterminat, agreat de Bancă și Client, nu mai târziu de sfârșitul zilei lucrătoare în care pragul este depășit sau, în cazul în care pragul este depășit într-o zi nelucrătoare, la sfârșitul următoarei zile lucrătoare.

7 Comisioane, Speze și Taxe

- 7.1 Prețul total ce va fi plătit de Client și cursul de schimb aplicabil vor fi stabilite în contractul încheiat în acest scop între Bancă și Client.
- 7.2 Clientul trebuie să cunoască faptul că este posibil să fie nevoit să plătească și alte comisioane, speze sau tarife în legătură cu o tranzacție cu instrumente financiare sau un serviciu, și că este posibil ca astfel de comisioane, speze sau tarife să nu fie încasate de Bancă și/sau plătite de aceasta. Clientul trebuie să obțină informații din surse proprii cu privire la astfel de sume, a căror plată cade exclusiv în sarcina sa. Banca nu are nicio obligație să informeze Clientul sau să facă astfel de plăți pe seama acestuia și nu va fi ținută răspunzătoare în această privință.
- 7.3 Cu excepția cazului în care Banca notifică Clientul în sens contrar, toate plățile și livrările dintre Bancă și Client vor avea loc pe baze nete și Banca nu va avea nicio obligație să livreze documente sau să plătească Clientului până în momentul în care Banca nu primește de la Client fondurile libere sau documentele corespunzătoare.

8 Informații cu privire la cea Politică de Executare a Ordinelor

Clientul cunoaște faptul că anumite instrucțiuni specifice adresate Băncii pot împiedica Banca să urmeze Politică de Executare a Ordinelor pentru una sau multe tranzacții acoperite de instrucțiunile respective. În acest caz, Clientul răspunde în totalitate de

rezultatul tranzacțiilor și Banca nu va fi ținută răspunzătoare pentru faptul că a respectat instrucțiunile date de Client.

9 Finanțarea tranzacțiilor cu valori mobiliare folosind instrumentele financiare ale Clientului

Înainte de a încheia tranzacții de finanțare de valori mobiliare în legătură cu, sau ce folosesc în orice alt mod, instrumentele financiare deținute de Bancă în numele Clientului, Banca va furniza Clientului informații cu privire la obligațiile și responsabilitățile Băncii cu privire la folosirea acestor instrumente financiare, inclusiv condițiile de restituire a acestora și riscurile pe care le incumbă.

10 Soluționarea reclamațiilor

Banca a implementat proceduri interne pentru soluționarea reclamațiilor în mod corect și prompt. Clientul poate adresa o reclamație Băncii prin scrisoare, telefon, email sau personal persoanei de contact numite de Bancă pentru relația cu Clientul. Vă rugăm să contactați Banca în cazul în care doriți și alte detalii cu privire la procedura Băncii de soluționare a reclamațiilor.

Anexa 3

Protecția Oferită Diferitelor Tipuri de Clienți

1 Trecerea de la Client Retail la Client Profesional

Potrivit legislației aplicabile, Clienții Profesionali beneficiază de o protecție mai redusă decât Clienții Retail. În special:

- a. *veți primi mai puține informații cu privire la Bancă, serviciile și investițiile acestora (de ex., cu privire la costuri, comisioane, speze și tarife);*
- b. *acolo unde Banca evaluează în ce măsură un produs sau serviciu este adecvat, Banca poate porni de la premisa că aveți suficiente cunoștințe și experiență pentru a înțelege riscurile aferente;*
- c. *în cazul în care solicitați Băncii să evalueze dacă o recomandare personală ce v-a fost făcută este oportună, Banca pornește de la premisa că aveți suficiente cunoștințe și experiență pentru a înțelege riscurile aferente și, în unele ocazii, putem presupune că aveți capacitatea financiară de a suporta orice riscuri asociate potrivit obiectivelor dvs. de investiții;*
- d. *în cadrul celei mai bune executări, Banca nu are obligația de a considera costurile totale ale tranzacției ca fiind cel mai important factor în realizarea celei mai bune executări pentru dvs;*
- e. *Banca nu are obligația de a vă informa cu privire la dificultățile importante în realizarea corespunzătoare și promptă a ordinului (ordinelor) dvs.;*
- f. *acolo unde Banca vă pune la dispoziție situații periodice, nu avem obligația de a le furniza cu aceeași periodicitate ca pentru clienții retail, și*
- g. *veți beneficia probabil de mai puține drepturi în privința compensărilor conform schemelor de compensare în baza regulamentelor aplicabile pentru plata compensărilor.*

2 Trecerea de la Client Retail sau Client Profesional la Contraparte Eligibilă

Potrivit legislației aplicabile, Contrapărțile Eligibile beneficiază de mai puține protecții decât Clienții Profesionali și Clienții Retail. În special și în plus față de cele de mai sus:

- a. *Banca nu are obligația celei mai bune executări în executarea ordinelor dvs.;*
- b. *Banca nu are obligația furnizării de informații cu privire la orice comisioane sau speze pe care le plătește sau primește;*
- c. *Banca nu are obligația de a evalua în ce măsură un produs sau serviciu oferit este adecvat, pornind de la premisa că aveți expertiza necesară pentru a alege cel mai adecvat produs sau serviciu pentru dumneavoastră;*

- d. *Banca nu are obligația furnizării de informații cu privire la Bancă, serviciile Băncii sau aranjamentele în baza cărora Banca va fi remunerată;*
- e. *Banca nu are obligația furnizării de informații cu privire la riscurile aferente produselor sau serviciilor pe care doriți ca Banca să le presteze în favoarea dvs.;*
- f. *Banca nu are obligația de a vă pune la dispoziție rapoarte cu privire la executarea ordinelor sau administrarea investițiilor dvs.*

Anexa 4

Informații cu privire la riscurile asociate produselor și serviciilor oferite

A. INTRODUCERE

Scopul acestei anexe este acela de a vă oferi anumite informații și avertismente cu privire la riscurile asociate produselor și serviciilor furnizate de Bancă, pentru a vă permite, în mod rezonabil, să înțelegeți natura și riscurile asociate acestora și tipurilor specifice de investiții oferite și, în consecință, să luați deciziile investiționale în deplină cunoștință de cauză. Vă aducem la cunoștință că nu este posibil să vi se prezinte toate riscurile și alte aspecte semnificative cu privire la aceste produse și servicii. Partea B de mai jos prezintă unele din riscurile asociate cu anumite tipuri de instrumente financiare generice. Partea C de mai jos prezintă anumite tipuri generice de risc. Partea D de mai jos vizează riscurile asociate tranzacțiilor și serviciilor.

Vă recomandăm să nu încheiați tranzacții având ca obiect orice tip de produse decât după ce ați înțeles natura contractului pe care urmează să îl semnați și nivelul riscului la care vă expuneți. De asemenea, trebuie să vă asigurați că produsul sau serviciul este potrivit pentru dvs. în lumina circumstanțelor și situației dvs. financiare, și, acolo unde este necesar, trebuie să apelați la un consultant de specialitate înainte de a lua orice decizie de ordin investițional.

Factorii de risc pot apărea simultan și/sau pot interacționa, rezultatul fiind un efect imprevizibil asupra valorii oricărei investiții.

Toate produsele financiare sunt expuse unui anumit grad de risc, și chiar și strategiile de investiții cu risc mic conțin un element de nesiguranță. Tipurile de risc de care trebuie să țineți seama vor depinde de diverși factori, inclusiv de modul în care instrumentul este constituit sau întocmit. Instrumente diferite implică niveluri diferite de risc, iar atunci când luați decizia de a încheia o tranzacție având ca obiect instrumentele respective sau să vă implicați în orice produse financiare, trebuie să fiți conștienți de următoarele aspecte.

B. PRODUSE ȘI INVESTIȚII

Prezentăm mai jos câteva dintre riscurile asociate cu anumite tipuri generice de instrumente financiare.

14 Instrumente reprezentând acțiuni și alte valori mobiliare

14.1 Generalități

Riscul pe care-l reprezintă acțiunile este acela că societatea trebuie să crească ca valoare și să plătească corespunzător dividende, în caz contrar prețul va scădea. Societatea, dacă este listată sau tranzacționată pe bursă, va întâmpina dificultăți în atragerea de capital pentru finanțarea activităților, performanțele acesteia se vor deteriora în comparație cu cele ale concurenței, ceea ce va duce la reducerea prețului acțiunilor. În final, societatea poate fi vulnerabilă în fața unei operațiuni de preluare sau își poate înceta existența.

Acțiunile sunt expuse la toate tipurile de risc major prezentate mai jos. În plus, există riscul apariției unor probleme în domeniul în care aceasta își desfășoară activitatea. Dacă societatea este privată, respectiv nu este listată sau tranzacționată pe bursă, sau este listată dar nu tranzacționată în mod frecvent, există un risc cu privire la lichidități, caz în care vinderea acțiunilor devine dificilă.

14.2 Acțiuni „penny”

Există un risc suplimentar de a pierde bani atunci când se cumpără acțiuni ale unor societăți mai mici, inclusiv acțiuni de valoare mică („penny shares”). Este o mare diferență între prețul de cumpărare și prețul de vânzare al acțiunilor de acest tip. Dacă trebuie vândute imediat, există riscul să câștigați mai puțin decât ați investit. Prețul se poate modifica rapid, acesta putând crește dar, la fel de bine, și scădea.

15 Waranturi

Un warant este un drept limitat în timp de a subscrie pentru acțiuni, obligațiuni, titluri de împrumut sau titluri de stat și poate fi exercitat doar față de emitentul inițial al valorilor mobiliare de bază. O modificare relativ mică a prețului valorilor mobiliare de bază poate antrena o modificare disproporționat de mare, favorabilă sau defavorabilă, a prețului warantului. Prin urmare, prețul waranturilor poate fi volatil.

Dreptul de a subscrie conferit de un warant este invariabil limitat în timp, consecința fiind aceea că dacă investitorul nu-și exercită dreptul în termenul prevăzut, investiția își pierde orice valoare.

Un warant este potențial expus tuturor tipurilor de risc major prezentate mai jos.

Nu trebuie să cumpărați un warant decât dacă sunteți pregătit să suportați pierderea integrală a sumei de bani pe care ați investit-o, plus orice comision sau alte tarife aferente tranzacției.

Mai există și alte instrumente denumite tot waranturi, dar care sunt de fapt opțiuni (de ex., dreptul de a dobândi valori mobiliare, ce poate fi exercitat față de o altă persoană decât emitentul inițial al valorilor mobiliare, numit adeseori warant acoperit). Pentru o prezentare a acestor instrumente, vă rugăm să vedeți Secțiunea 6.3 de mai jos.

16 Instrumente pe piața de capital

Un instrument pe piața de capital îl constituie un împrumut pentru o anumită perioadă, în general nu mai mare de 6 luni, dar câteodată și de un an, unde împrumutătorul ia un depozit de pe piața de capital pentru a-l da cu împrumut (avansa) împrumutatului. Spre deosebire de facilitatea descoperit de cont (overdraft), împrumutatul trebuie să precizeze suma și perioada exactă pentru care dorește să împrumute. La fel ca și alte titluri de creanță (a se vedea Secțiunea 4 de mai jos), instrumentele pe piața de capital sunt expuse tuturor tipurilor de risc major prezentate mai jos.

17 Titluri de creanță /Obligațiuni /Titluri de credit

Toate titlurile de credit sunt potențial expuse tuturor tipurilor de risc major prezentate mai jos, inclusiv riscul de credit și riscul ratei dobânzii.

Obligațiunile sunt supuse riscului ca emitentul să nu poate efectua plățile pentru suma principală și dobândă și, de asemenea, sunt expuse riscului volatilității prețului datorită unor factori cum ar fi rata dobânzii, percepția pieței cu privire la solvabilitatea emitentului și gradul de lichiditate al pieței. Când ratele dobânzii cresc, valoarea obligațiunilor corporative poate scădea. Obligațiunile transferabile cu rată fixă, cu termene de maturitate mai mari, tind să fie mai sensibile față de fluctuațiile ratei dobânzii decât cele cu termene de maturitate mai scurte.

18 Titluri de participare ale organismelor de plasament colectiv

Organismele de plasament colectiv și activele lor de bază sunt potențial expuse tuturor tipurilor de risc major prezentate mai jos.

Există foarte multe tipuri de organisme de plasament colectiv. În general, un organism de plasament colectiv implică un aranjament ce permite mai multor investitori să-și „pună la un loc” activele, acestea urmând a fi administrate de un administrator independent. Investițiile pot include, de regulă, titluri de stat, obligațiuni și acțiuni cotate, dar, în funcție de tipul de aranjament, ele pot include derivate, proprietăți imobiliare și orice alte active. Activele de bază deținute de organism sunt expuse riscurilor, prin urmare, investitorii trebuie să verifice dacă organismul deține active diferite, pentru repartizarea riscului. Sub această rezervă, investițiile în astfel de organisme pot prezenta un risc redus prin lărgirea ariei de investiții a investitorului cu mult mai mult decât ar fi fost posibil dacă investitorul ar fi investit direct în activele respective.

Riscul poate fi redus întrucât gama largă de investiții din cadrul unei scheme de plasament colectiv reduce efectul pe care doar o singură investiție l-ar putea avea asupra performanței generale a portofoliului. Deși, prin urmare, este perceput ca un mijloc de divizare (spread) a riscului, prețul portofoliului poate scădea sau crește și în funcție de deciziile investiționale luate, schemele de plasament colectiv putând fi expuse unor multiple riscuri diferite.

19 Derivate, inclusiv opțiuni, contracte futures, operațiuni swap, la termen (forward), instrumente derivate pentru transferul riscului de credit, contracte financiare pentru diferențe

19.1 Derivatele în general

Un derivat este un instrument financiar derivat din valoarea activului de bază; mai degrabă decât tranzacționarea sau schimbarea activului însuși, se încheie un contract pentru schimbul banilor, activelor sau altor valori la o dată viitoare, pe baza activului de bază. Există multe tipuri de derivate, dar opțiunile, contractele futures și operațiunile swap sunt printre cele mai comune. Un investitor în derivate își asumă deseori un grad ridicat de risc, prin urmare, investițiile în derivate trebuie făcute cu multă atenție, în special de către investitorii mai mici sau cu mai puțină experiență.

Derivatelor le incumbă un grad mare de risc, în primul rând pentru că baza o constituie active viitoare; acest lucru nu poate fi prevăzut. Opțiunile sau contractele futures permit unei persoane să plătească doar o primă pentru a „paria” în ce direcție merge prețul activului, și în timp ce se poate ajunge la câștiguri foarte mari, se poate și pierde totul (prima plătită) dacă rezultatul nu este cel scontat. Opțiunile sau contractele futures vândute scurt („short”) (respectiv, fără ca vânzătorul să fie proprietarul activului la data vânzării) pot conduce la pierderi foarte mari dacă prețul activelor de bază crește semnificativ.

Dacă o tranzacție cu derivate este deosebit de mare sau dacă piața relevantă nu este lichidă (așa cum poate fi cazul cu multe derivate negociate privat în afara bursei), nu este posibilă inițierea unei tranzacții sau lichidarea unei poziții la un preț avantajos.

Derivatele pe bursă sunt supuse, în plus, riscurilor aferente în general schimburilor valutare. Derivatele extrabursiere sunt contracte încheiate cu o altă parte și, ca orice alt contract, sunt supuse riscului de credit, de aceea condițiile speciale ale contractului (care poate fi un singur contract sau un contract cadru) trebuie analizate cu grijă în toate cazurile.

Derivatele pot fi folosite în scopuri speculative sau ca protecție pentru gestionarea altor riscuri aferente investițiilor. În toate cazurile, se va analiza cu grijă dacă tranzacția este adecvată pentru investitorul respectiv.

Prin urmare, investitorul trebuie să ceară să i se prezinte condițiile derivatelor specifice și obligațiile asociate (de ex., situațiile în care investitorul poate fi obligat să predea sau să preia activul de bază al unui contract futures, iar în cazul opțiunilor, datele de expirare și restricțiile la momentul exercitării). În anumite situații, specificațiile contractelor (inclusiv prețul de exercitare al unei opțiuni) poate fi modificat de bursă sau de casa de compensare pentru a reflecta modificările apărute în activul de bază.

Este posibil ca între activul de bază și derivat să nu existe întotdeauna relații normale de preț. Acest lucru poate apărea atunci când, de exemplu, un contract futures la baza unei opțiuni este supus unor limite de preț, în timp ce opțiunea nu este. Absența unui preț de referință de bază poate face dificilă evaluarea valorii „corecte”.

Aspectele prezentate în punctele de mai jos în legătură cu diferite tipuri de derivate nu sunt aplicabile expres doar acestor derivate, ci derivatelor în general. Toate derivatele sunt potențial expuse tipurilor de risc major prezentate mai jos, în special riscului de piață, riscului de credit și riscurilor oricărui sector specific ce are legătură cu activul de bază.

19.2 Contracte Futures/ Forward/ Forward pe rata dobânzii

Contractele futures sau forward implică obligația de a preda, sau de a prelua, activul de bază al contractului la o dată viitoare, sau, în unele cazuri, decontarea poziției cu numerar. Riscurile asociate sunt foarte mari. „Manevrarea” sau „efectul de levier” ce poate fi adesea obținut în cadrul tranzacțiilor futures și forward înseamnă că un mic depozit sau avans poate conduce la pierderi mari sau la câștiguri mari. De asemenea, înseamnă că o modificare relativ mică poate duce la o modificare mult mai mare în ceea ce privește valoarea investiției făcute, și acest lucru poate fi în defavoarea sau în favoarea investitorului. Tranzacțiile futures sau forward includ o obligație contingentă, de aceea investitorul trebuie să cunoască implicațiile aferente, în special, cerințele cu privire la marje: astfel, în fiecare zi, având în vedere toate tranzacțiile bursiere și extrabursiere a contractelor forward și futures, investitorul va trebui să plătească în numerar pierderile suferite zilnic, în caz contrar, contractul poate fi reziliat. (A se vedea și punctele 1 și 2 din Partea D. de mai jos.)

19.3 Opțiuni

Există multe tipuri de opțiuni cu caracteristici diferite, supuse următoarelor condiții.

Cumpărarea de opțiuni: Cumpărarea de opțiuni implică riscuri mai mici decât vânzarea de opțiuni întrucât, dacă prețul activului de bază se modifică nefavorabil pentru investitor, acesta poate pur și simplu să lase opțiunea să expire de la sine. Pierderea maximă este limitată la primă, plus orice comision sau alte taxe asociate tranzacției. Cu toate acestea, dacă investitorul cumpără o opțiune de cumpărare într-un contract futures și mai târziu exercită opțiunea, acesta dobândește contractul futures. Acest lucru expune investitorul la riscurile prezentate în cadrul contractelor „futures” și „investițiile cu obligații contingente”.

Vânzarea opțiunilor: atunci când investitorul vinde o opțiune, riscul este considerabil mai mare decât în cazul cumpărării opțiunii; investitorul poate răspunde de marja în vederea menținerii poziției (așa cum s-a arătat la Secțiunea 6.2 de mai sus) și pierderea ce poate fi suferită poate depăși cu mult prima primită. Prin vânzarea unei opțiuni, investitorul acceptă obligația legală de a cumpăra sau de a vinde activul de bază dacă opțiunea este

exercitată împotriva sa, indiferent de cât de mult s-a îndepărtat prețul de piață de prețul de exercitare.

Dacă investitorul deține deja activul de bază pe care l-a contractat în vederea vânzării (operațiune cunoscută sub denumirea de „opțiuni de cumpărare acoperite”), riscul este redus. Dacă investitorul nu deține activul de bază (operațiune cunoscută sub denumirea de „opțiuni de cumpărare neacoperite”), riscul poate fi nelimitat. Doar persoanele cu experiență trebuie să contracteze astfel de opțiuni de cumpărare neacoperite, și, chiar și atunci, doar după punerea la punct a tuturor detaliilor referitoare la condițiile aplicabile și expunerea potențială la risc.

Anumite piețe de opțiuni operează pe bază de marje, în cadrul cărora cumpărătorii nu plătesc prima întreagă la opțiunea lor în momentul cumpărării acesteia. În această situație, investitorului i se poate solicita ulterior să plătească marja la opțiune până la nivelul primei respective. În caz contrar, poziția investitorului poate fi închisă sau lichidată în același fel ca o poziție futures.

19.4 **Contracte pentru diferențe**

Anumite derivate sunt intitulate contracte pentru diferențe. Acestea pot fi opțiuni și contracte futures pe un index precum și operațiuni swap pe rata dobânzii. Cu toate acestea, spre deosebire de contractele futures și opțiunile (ce pot fi decontate, în funcție de prevederile contractuale, în numerar sau prin predarea activului de bază), aceste contracte pot fi decontate doar în numerar. Investiția într-un contract pentru diferențe poartă aceleași riscuri ca și investiția într-un contract futures sau opțiune, menționate la Secțiunile 6.2 și 6.3 de mai sus. Tranzacțiile cu contracte pentru diferențe pot avea de asemenea o obligație contingentă.

19.5 **Operațiuni de swap**

Swap-ul este un instrument financiar derivat reprezentând un angajament între două părți de a schimba un flux monetar contra altui flux monetar.

Un risc major al derivatelor extrabursiere (inclusiv al operațiunilor swap) este cunoscut ca „riscul celeilalte părți”. Dacă o parte, A, dorește un împrumut cu rata dobânzii fixă și astfel schimbă un contract de împrumut cu rată variabilă cu altă parte, B, făcând astfel schimb de plăți, această operațiune va crea în mod sintetic o rată fixă pentru A. Dacă însă B devine insolvent, A va pierde rata fixă și va plăti din nou o rată variabilă. Dacă ratele dobânzii cresc semnificativ, este posibil ca să întâmpine serioase dificultăți în a rambursa.

Piața operațiunilor swap a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani, un număr important de bănci și societăți de investiții bancare acționând atât ca agenți principali cât și ca intermediari, utilizând documentații swap standardizate. În consecință, piața operațiunilor swap a devenit lichidă, cu toate acestea, nu există nicio asigurare că o piață secundară lichidă va exista la un anumit moment pentru a anumită operațiune swap.

20 **Instrumente combinate**

Orice instrumente combinate, cum ar fi obligațiunile cu warrant, sunt expuse riscului asociat ambelor produse, de aceea produsele combinate conțin un risc ce este mai mare decât, la modul general, riscul asociat componentelor acestuia.

C. **TIPURI GENERICI DE RISC**

21 Generalități

Prețul sau valoarea unei investiții depinde de fluctuațiile pe piețele financiare, pe care nimeni nu le poate controla. Performanțele trecute nu sunt un indicator pentru performanțele viitoare.

Natura și întinderea riscurilor asociate unei investiții variază între țări și de la investiție la investiție. Aceste riscuri variază, printre altele, în funcție de tipul investiției, inclusiv modul în care au fost create produsele financiare sau condițiile acestora, necesitățile și obiectivele investitorilor, modul în care o investiție este făcută sau oferită, vândută sau tranzacționată, locația sau domiciliul emitentului, gradul de diversificare sau concentrare al portofoliului (de ex., suma investită într-o valută, valoare mobiliară, țară sau emitent), complexitatea tranzacției și folosirea efectului de levier.

Tipurile de risc prezentate mai jos pot avea un impact asupra fiecărui tip de investiție:

22 Lichiditatea

Lichiditatea unui instrument este afectată direct de oferta și cererea pentru instrumentul respectiv. În anumite condiții de tranzacționare, lichidarea unei poziții se poate dovedi dificilă sau imposibilă. Acest lucru se poate întâmpla, de exemplu, în momentul apariției unor fluctuații rapide de preț, dacă prețul crește sau scade în asemenea măsură încât, potrivit regulamentelor bursei respective, tranzacția este suspendată sau restricționată. Plasarea unui ordin de stopare a pierderii nu va limita neapărat pierderile investitorului la sumele intenționate, condițiile de piață putând face imposibilă executarea unui astfel de ordin la prețul stipulat. În plus, în cazul produselor extrabursiere, cu excepția cazului în care contractul prevede altfel, cealaltă parte nu are obligația de a rezilia contractul înainte de termen sau de a cumpăra înapoi produsul.

23 Riscul de credit

Riscul de credit este riscul unei pierderi cauzate de împrumutați, debitori sau celelalte părți contractuale care nu-și îndeplinesc obligațiile sau riscul ca nivelul de solvabilitate al acestora să se deterioreze.

24 Riscul de piață

24.1 Generalități

Prețul unei investiții crește sau scade în funcție de cererea și oferta pe piață, percepția investitorului și prețul oricăror investiții de bază sau aliate sau, nu în ultimul rând, în funcție de factorii de ordin social și economic. Toate acestea nu pot fi prevăzute.

24.2 Piețe străine

Orice investiție străină sau investiție cu componentă străină poate fi expusă riscurilor de pe piețele străine, ce pot implica riscuri diferite de cele de pe piețele române. În unele cazuri, aceste riscuri pot fi mai mari. Posibilitatea obținerii unui profit sau producerii de pierderi din tranzacții pe piețe străine sau din contracte denominate în valută va fi afectată de fluctuațiile cursurilor de schimb valutar.

24.3 Piețele emergente

Volatilitatea prețului, în special pe piețele emergente, poate fi extrem de ridicată. Discrepanțele de preț pot fi obișnuite și perturbarea pieței nu este neobișnuită. În plus,

pe măsura ce veștile despre o țară devin disponibile, piețele financiare pot reacționa cu creșteri și/sau reduceri dramatice de preț într-un termen foarte scurt. În general, piețele emergente nu au un nivel ridicat de transparență, lichiditate, eficiență și reglementare existent pe piețele mai dezvoltate. De exemplu, este posibil ca pe aceste piețe să nu existe reglementări împotriva manipulărilor și informațiilor privilegiate sau alte prevederi menite să „netezească câmpul de acțiune” în ceea ce privește disponibilitatea informațiilor și folosirea sau folosirea necorespunzătoare a acestora pe piețe. Piețele emergente pot fi de asemenea afectate de riscurile de ordin politic. Folosirea anumitor practici de gestionare a riscului investițiilor pe piețele emergente, cum ar fi contractele forward valutar sau instrumentele derivate, se poate dovedi dificilă.

25 Protecția Caselor de Compensare

Pe multe burse, performanțele unei tranzacții sunt „garantate” de bursă sau casa de compensare. Cu toate acestea, această garanție este de obicei în beneficiul membrului bursei sau casei de compensare și nu poate fi pusă în executare de către client, care, prin urmare, poate fi expus riscurilor de credit sau insolvență ale firmei prin care a fost executată tranzacția. În orice caz, nu există casă de compensare pentru opțiunile tradiționale și nici pentru instrumentele extrabursiere normale, care nu sunt tranzacționate în conformitate cu regulamentele unei burse.

26 Insolvența

Insolvența sau încălcarea obligațiilor firmei cu care faceți tranzacția, sau a oricărui dintre brokerii implicați în tranzacție, poate conduce la lichidarea sau închiderea unor poziții fără acordul dvs., sau chiar al pierderii rezultatelor investiției. Există un risc de insolvență în ceea ce privește chiar investiția, de exemplu, a societății ce a emis obligațiunile sau al celeilalte părți la derivatele extrabursiere (acolo unde riscul se referă chiar la derivate sau orice colateral sau marjă deținută de cealaltă parte).

27 Riscul valutar

În ceea ce privește orice tranzacții valutare și tranzacții cu instrumente derivate și valori mobiliare denominate în altă monedă decât cea a contului investitorului, fluctuațiile cursurilor valutare pot avea un efect favorabil sau defavorabil asupra câștigului sau pierderii de pe urma tranzacției.

Slăbirea monedei unei țări în comparație cu o monedă de referință sau moneda portofoliului investitorului va afecta negativ valoarea investiției exprimată în moneda respectivă. Evaluarea monezilor este legată de o multitudine de factori de ordin economic, social și politic și poate fluctua foarte mult, chiar în decursul tranzacționării zilnice. Unele țări au controale valutare ce pot prevedea suspendarea posibilității de a schimba sau transfera valuta, sau devalorizarea valutei. Facilitățile de acoperire a riscului (hedging) pot spori sau diminua expunerea față de o anumită monedă, dar nu pot elimina complet expunerea la riscul fluctuațiilor valutare.

28 Riscul ratei dobânzii

Ratele dobânzii pot crește sau scădea. În ceea ce privește ratele dobânzii, există riscul ca valoarea relativă a unei valori mobiliare, în special a unei obligațiuni, să scadă datorită unei creșteri a ratei dobânzii. Acest lucru poate influența negativ alte produse.

29 Riscuri legale / de reglementare

Toate investițiile sunt supuse riscului legal sau de reglementare.

Randamentul oricăror instrumente, și în special al celor noi, este expus riscului acțiunilor și modificărilor de ordin legislativ ce pot, printre altele, să modifice potențialul de profit al unei investiții. Modificările legale pot avea chiar efectul ca o investiție considerată legală să devină nelegală. Pot apărea de asemenea modificări în ceea ce privește alte domenii, cum ar fi cel fiscal, ce pot avea un impact major asupra profitabilității. Aceste riscuri sunt imprevizibile și depind de o serie de factori de ordin politic, economic și de altă natură. Din acest motiv, acest risc este mai mare pe piețele emergente, dar este valabil pe oricare alte piețe. Pe piețele emergente, în general, există un nivel mai redus de supraveghere din partea autorităților publice și de reglementare a activităților și practicilor în domeniu, a burselor și piețelor extrabursiere.

În unele cazuri, este posibil să nu existe reglementări legale aplicabile investițiilor în valori mobiliare, și acolo unde există, acestea pot fi supuse unor aplicări sau interpretări inconsistente sau arbitrare și pot fi modificate cu efect retroactiv. Atât independența sistemelor judiciare cât și imunitatea lor față de ingerințele de ordin economic, politic sau naționalist rămân aspecte ce nu au fost încă verificate în multe țări. Judecătorii și instanțele de judecată din multe țări nu au în general experiență în ceea ce privește activitatea comercială și dreptul comercial. Societățile sunt supuse riscului ca legiuitorul să revizuiască legea doar ca răspuns la o presiune economică sau politică sau nemulțumire generale. Nu există nicio garanție că un investitor străin poate obține o soluție satisfăcătoare în instanțele locale în cazul încălcării legislației locale sau a unui litigiu privitor la proprietatea asupra activelor. De asemenea, investitorul poate întâmpina dificultăți în obținerea remediilor legale sau în obținerea și executarea sentințelor pronunțate de instanțe străine.

30 Riscul operațional

Riscul operațional, cum ar fi defectarea sau funcționarea necorespunzătoare a sistemelor și controalelor esențiale, inclusiv a sistemelor IT, poate avea un impact asupra tuturor produselor financiare, dar în special asupra deținătorilor de acțiuni, ceea ce înseamnă proprietatea asupra unei părți din societate. Riscul desfășurării activității, în special riscul ca aceasta să fie condusă prost sau în mod incompetent, este de asemenea important. Modificările de personal și de ordin organizatoric pot afecta serios aceste riscuri și, în general, riscul operațional este greu de detectat din afara societății.

D. RISCURI PRIVATOARE LA TRANZACȚII ȘI SERVICII

31 Investiții cu obligații contingente

Tranzacțiile cu obligații contingente, pe bază de marje, pot obliga investitorul să efectueze o serie de plăți la prețul de cumpărare, în loc de a plăti imediat prețul de cumpărare.

Dacă faceți tranzacții cu instrumente futures, contracte pentru diferențe sau opțiuni, investitorul poate suferi o pierdere totală a marjei depozitate la societatea acestuia pentru a stabili sau menține o poziție. Dacă fluctuațiile pieței sunt defavorabile investitorului, acesta poate avea obligația de a plăti o marjă suplimentară substanțială, în timp foarte scurt, pentru a menține poziția. În caz contrar, poziția investitorului poate fi lichidată în pierdere și investitorul răspunde de deficitul rezultat. Chiar dacă o tranzacție nu este pe bază de marje, investitorul poate fi obligat și în acest caz să facă alte plăți, în anumite situații, peste suma plătită la încheierea contractului.

În anumite jurisdicții, putem doar desfășura tranzacții pe bază de marjă sau obligații contingente cu, sau pentru, investitor, dacă acestea sunt tranzacționate în baza

regulamentelor unor burse de investiții recunoscute sau desemnate. Tranzacțiile derulate în afara acestora pot fi expuse la riscuri substanțial mai mari.

32 Colateralul

În cazul depunerii unui colateral cu titlu de garanție la noi, regimul la care va fi supus acesta variază în funcție de tipul de tranzacție și locul tranzacției. Pot exista mari diferențe în regimul la care este supus colateralul, în funcție dacă tranzacția are loc pe o bursă de investiții recunoscută sau desemnată (a se vedea Secțiunea 3 de mai jos), unde se aplică regulile bursei respective (și ale casei de compensare aferente), sau pe o altă bursă sau în afara bursei. Colateralele depuse își pot pierde identitatea de bunuri ale investitorului în momentul în care se fac tranzacții pe seama investitorului. Chiar dacă operațiunile se dovedesc în cele din urmă profitabile, investitorul s-ar putea să nu primească înapoi aceleași active depozitate și să trebuiască să accepte plata în numerar. Investitorul trebuie să se asigure de regimul la care va fi supus colateralul depus de acesta.

33 Tranzacții extrabursiere

Anumite burse sunt desemnate ca fiind burse de investiții recunoscute sau desemnate. Tranzacțiile care se desfășoară în alte părți pot fi expuse unor riscuri semnificativ mai mari.

34 Tranzacții cu răspundere limitată

Înainte de a încheia o tranzacție cu răspundere limitată, investitorul trebuie să obțină o declarație oficială în scris prin care se confirmă că sfera răspunderii investitorului în caz de pierdere la fiecare tranzacție va fi limitată la suma agreeată de acesta înainte de încheierea contractului.

Suma pe care un investitor o poate pierde în cazul tranzacțiilor cu răspundere limitată va fi mai mică decât în cazul altor tranzacții pe bază de marjă, la care nu există o limită prestabilită a pierderilor. Cu toate acestea, chiar dacă valoarea pierderii este supusă unei anumite limite, există posibilitatea ca investitorul să trebuiască să suporte pierderea într-un termen relativ scurt. Pierderea poate fi limitată, dar riscul pierderii sumei totale agreeate este substanțial.

35 Comisioane

Înainte de a începe tranzacționarea, vom furniza investitorului detalii cu privire la toate comisioanele, spezele și orice alte tarife pe care trebuie să le plătească. Dacă anumite plăți nu sunt exprimate în bani (ci, de exemplu, ca procent din valoarea contractului), investitorul trebuie să obțină o explicație clară, în scris, inclusiv exemple edificatoare, pentru a stabili care ar fi valoarea acestora exprimată în bani. În cazul contractelor futures, unde comisioanele se percep ca procent, acestea vor fi în mod normal un procent din valoarea totală a contractului, și nu un procent din plata inițială.

36 Suspendarea tranzacțiilor și investițiile pe piața „gri”

În anumite condiții de tranzacționare, lichidarea unei poziții s-ar putea dovedi dificilă, dacă nu imposibilă. Acest lucru poate apărea, de exemplu, în momentul unor fluctuații de preț rapide, dacă prețul crește sau scade într-o singură sesiune de tranzacționare într-o asemenea măsură încât, potrivit regulilor aplicabile ale bursei respective, tranzacționarea este suspendată sau restricționată. Plasarea unui ordin de stopare a pierderii nu limitează neapărat pierderile ce pot fi suferite la sumele avute în vedere, întrucât condițiile de piață pot face imposibilă executarea unui asemenea ordin la prețul stipulat.

Tranzacțiile pot fi încheiate cu:

- a. *valori mobiliare a căror listare pe bursă este suspendată, sau a căror listare sau tranzacționare este discontinuă, sau care fac obiectul unui anunț de bursă de suspendare sau interdicere a tranzacționării; sau*
- b. *valori mobiliare pe piața „gri”, care sunt valori mobiliare pentru care s-a făcut cerere de listare sau admitere la tranzacționare pe o bursă, listarea sau admitere ce încă nu a avut loc (din alte motive decât respingerea cererii investitorului) și valorile mobiliare respective nu sunt încă listate sau admise la tranzacționare pe altă bursă.*

De asemenea, este posibil să nu existe suficiente informații publice pe care investitorul să-și poată baza decizia de a cumpăra sau vinde astfel de valori mobiliare.

37 Depozitarea de numerar sau bunuri

Investitorul trebuie să se familiarizeze cu protecțiile acordate cu privire la bani sau alte bunuri deponate pentru tranzacțiile locale și străine, în special în cazul unei firme aflate în insolvență sau faliment. Măsura în care investitorul își poate recupera banii sau bunurile poate fi guvernat de legislația locală în materie. În unele jurisdicții, bunurile, care au fost expres identificate ca fiind ale investitorului, vor fi împărțite proporțional, de aceeași manieră ca și numerarul distribuit în cazul unei pierderi.

38 Stabilizare

Tranzacțiile pot fi încheiate cu valori mobiliare al căror preț poate fi influențat de măsurile de stabilizare luate.

Stabilizarea permite menținerea artificială a prețului de piață al unei valori mobiliare pe perioada în care o nouă emisiune de acțiuni este vândută publicului. Stabilizarea poate afecta nu numai prețul unei noi emisiuni ci și prețul altor valori mobiliare aferente. Reglementările permit stabilizarea din cauza faptului că atunci când o nouă emisiune intră pe piață pentru prima orară, prețul poate uneori scădea înainte de a se găsi cumpărători.

Stabilizarea este condusă de un „manager de stabilizare” (în mod normal firma ce răspunde în principal de lansarea noii emisiuni pe piață). Atâta timp cât managerul de stabilizare respectă un set strict de reguli, acesta are dreptul să cumpere înapoi valorile mobiliare vândute anterior investitorilor sau alocate unor instituții ce au decis să nu le păstreze. Efectul poate fi menținerea prețului, pe perioada de stabilizare, la un nivel mai mare decât ar fi fost în alte condiții.

Regulile de stabilizare:

- a. *limitează termenul în care managerul de stabilizare poate stabiliza o emisiune nouă;*
- b. *fixează prețul la care poate face stabilizarea (în cazul acțiunilor și warranturilor, dar nu al obligațiunilor); și*
- c. *îi impun managerului să facă cunoscut faptul că poate face operațiuni de stabilizare dar nu și faptul că le întreprinde efectiv.*

Faptul că o emisiune nouă sau o valoare mobilă aferentă este stabilizată nu trebuie interpretată ca un indiciu privind nivelul interesului investitorilor sau al prețului la care aceștia sunt gata să cumpere valorile mobiliare în cauză.

39 Investiții ce nu pot fi imediat valorificate

Este posibil ca atât investițiile pe bursă cât și cele extrabursiere să nu poată fi imediat valorificate. Acestea sunt investiții pentru care piața este limitată sau poate deveni limitată. Prin urmare, este dificil de evaluat valoarea lor de piață și/sau de lichidat poziția investitorului.

40 Împrumuturile de acțiuni

Efectul împrumutului de valori mobiliare către o terță parte este transferul titlului asupra acestora împrumutatului pentru perioada pentru care acestea sunt date cu împrumut. La sfârșitul acestei perioade, investitorul primește înapoi valori mobiliare ale aceluiași emitent și de același tip. Obligația împrumutatului de a transfera valori mobiliare echivalente este garantată cu colateralul. Operațiunea de împrumut de acțiuni poate afecta poziția fiscală a investitorului.

41 Strategii

Anumite strategii de investiție au anumite riscuri specifice. De exemplu, anumite strategii, cum ar fi poziția de „divizare” (spread) sau un „straddle” pot fi la fel de riscante ca și o simplă poziție „long” sau „short”.